

היועץ המשפטי לממשלה

ירושלים, י"ג ניסן תשפ"א
26 מרץ 2021

מס' מסמך: 004-99-2021-010088
(בתשובה נא לציין מספרנו)

ח"כ בני גנץ
ראש הממשלה החלופי

לכבוד
ח"כ בנימין נתניהו
ראש הממשלה

שלום רב,

הנדון: פקיעת כהונתם של שרים בממשלת ישראל המכהנים במילוי מקום סמך: מכתבי מיום 3.3.2021

במכתבי מיום 3.3.2021 ביקשתי להסב את תשומת ליבכם לכך שבתקופה הקרובה, בשל חילופי גברי באיוש תפקידיהם של חברי ממשלה שונים ומינוי שרים על דרך של מילוי מקום, במשרדי ממשלה רבים כהונת השרים העומדים בראשם צפויה לפקוע. במכתב הודגש הצורך החיוני בקידום המינוי של שרים קבועים במקומם של השרים המכהנים כיום במילוי מקום במשרדי הממשלה, וזאת על מנת להימנע מהפגיעה המהותית הצפויה מכך – הן בפעילותם התקינה והרציפה של המשרדים הנוגעים בדבר ושל הממשלה בכללותה, והן באינטרסים ציבוריים כבדי משקל נוספים.

מאז מועד שליחתו של מכתבי האמור, פקעה כהונתו של ממלא מקום שר התקשורת, מבלי שמונה במקומו שר קבוע. ביום 27.3.2021 עתידה לפקוע כהונתם של ממלאי מקום השרים למשאבי מים ולהשכלה גבוהה ומשלימה. ביום 1.4.2021, עתידה לפקוע כהונתו של ממלא מקום שר המשפטים. ביום 8.4.2021 עתידה לפקוע כהונתו של ממלא מקום השר לשוויון חברתי. וביום 12.4.2021 עתידה לפקוע כהונתו של ממלא מקום שר המדע והטכנולוגיה.

על מנת לצמצם את הפגיעה הצפויה בפעילותם של משרדי הממשלה האמורים, ובאינטרסים הציבוריים החיוניים עליהם הם מופקדים, פעלנו בשבועות האחרונים בשיתוף עם היועצים המשפטיים של אותם משרדי הממשלה, על מנת להשלים את ביצוען של פעולות שלטוניות שניתן לבצען טרם פקיעת הכהונה, וכן לאצול חלק מסמכויות השרים הניתנות לאצילה. אצילת הסמכות במצב דברים זה אינה מובנת מאליה, ובהיעדר שר מכהן, עובדי ציבור יידרשו להפעיל סמכויות שאינן נתונות להם בשגרה, שעה שבראש המשרד לא מכהן השר שבידיו הפקיד המחוקק סמכויות אלו מלכתחילה. מצב זה איננו ראוי, הוא מוקשה מבחינה משטרית, ואנו נדרשים לנקוט בו רק בלית ברירה ובצמצום בנסיבות שנוצרו.

היועץ המשפטי לממשלה

ואולם, גם לאחר נקיטת צעדים שונים כאמור, עדיין נותרו סמכויות מרכזיות וחשובות, אשר לא ניתן יהיה להפעילן החל ממועד פקיעת כהונת ממלא מקום השר. מצב זה הינו חמור במיוחד בכל המשרדים הנוגעים בדבר, והוא מעורר קשיים ייחודיים במשרד המשפטים, בשל תפקידו המוסדי הייחודי של משרד זה ובשים לב למהותן ולאופיין של הסמכויות המוקנות לשר העומד בראש המשרד.

כפי שכבר הבהרת, מצב דברים בו מדינת ישראל תיוותר ללא שרים כאמור, ובכלל זאת ללא שר משפטים מכהן, וזאת למשך תקופה לא ידועה שיתכן כי תהיה ממושכת, הוא מצב חריג ביותר וחמור מבחינה משטרית. בתוך כך, סמכויות רבות המוקנות לשר המשפטים, בהן סמכויות חשובות ומשמעותיות, יותרו ללא כל גורם אשר יוכל להפעילן.

בין היתר, בהעדר שר משפטים מכהן, תשובש פעילותה של ועדת השרים לענייני חקיקה; תיפגע יכולתה של הממשלה לקדם הצעות החלטה בתחום הפעילות של משרד המשפטים; לא יהיה גורם המוסמך להתקין חקיקת משנה המצויה בסמכות שר המשפטים, לרבות סמכויות הקשורות במאבק בנגיף הקורונה, כגון – אישור קיומם של דיונים בדרך של היוועדות חזותית, וכן תקנות הנדרשות תוך פרק זמן קצוב על פי חוק כגון תקנות חדלות פירעון ושיקום כלכלי; מדינת ישראל לא תוכל להסגיר עבריינים או לנקוט בפעולות אחרות המצויות בסמכותו של שר המשפטים בתחום שיתוף הפעולה עם מדינות זרות באכיפת הדין הפלילי; ולא ניתן יהיה להפעיל סמכויות רבות של שרים אחרים, המותנות בקבלת הסכמת שר המשפטים או בקיום היוועדות עמו.

אשר לוועדת השרים לענייני חקיקה, אזכיר, כי בהתאם להחלטת הממשלה מס' 37, מיום 31.5.2020, אשר הקימה את ועדת השרים בממשלה הנוכחית, שר המשפטים הוא יו"ר הוועדה (כנהוג), ממלא מקום יו"ר הוועדה הוא השר דוד אמסלם, ועל סדר יומה של הוועדה להיקבע בהסכמה מראש ביניהם. נוסף על כך, בהתאם להוראת סעיף 13א(ד)(2) לחוק-יסוד: הממשלה, נדרשת ועדת השרים לענייני חקיקה, בדומה למרבית ועדות השרים (למעט אלו שזהות חבריהן נקבעה בחוק מבלי שהחוק מאפשר למנות להן חברים נוספים), לכלול מספר שווה של שרים המזוהים כבעלי זיקה לראש הממשלה ושל שרים המזוהים כבעלי זיקה לראש הממשלה החלופי. לאור זאת, בהתאם לחוק-היסוד, עם פקיעת כהונתו של ממלא מקום שר המשפטים ללא מינוי שר קבוע במקומו, תידרש הממשלה למנות כחבר בוועדה שר אחר המזוהה כבעל זיקה לראש הממשלה החלופי, או לגרוע מחברות בוועדה שר המזוהה כבעל זיקה לראש הממשלה. עוד אזכיר, כי שר המשפטים, מכוח תפקידו, חבר בוועדות שרים נוספות ומשמעותיות ביותר, ובהן ועדת השרים

¹ לעניין מצב בו לא יתקיים איזון בין מספר חבריה של הוועדה, כמצוות חוק היסוד, ראו את מכתבי מיום 7.2.2021 בעניין "יישום הוראת סעיף 13א(ד)(1) לחוק יסוד: הממשלה, בשינויים המחוייבים.

היועץ המשפטי לממשלה

לענייני ביטחון לאומי ("הקבינט המדיני-ביטחוני"), ועדת השרים לענייני שירות הביטחון הכללי וועדת השרים לענייני הפרטה. גם פעילותן של ועדות כאלו עלולה להיפגע בנסיבות האמורות.

לאור כל האמור לעיל, ועל מנת להימנע מהפגיעה החמורה באינטרסים ציבוריים משמעותיים וחיוניים, אשוב ואבקש כי תפעלו בהקדם לקידום כלל מינויי השרים האמורים לעיל, ובכלל זאת ואף ביתר שאת, למינוי שר משפטים, וזאת בטרם הגיעו של המועד לפקיעת כהונתו של ממלא מקום שר המשפטים הנוכחי ביום 1.4.2021. **מצב בו משרד המשפטים יוותר ללא שר מכהן יגרום לפגיעה קשה בעבודת המשרד ובתפקוד הממשלה, על כל הכרוך בכך.** זאת, כאמור, בצד חשיבות איושם של תפקידי השרים הנוספים המנויים לעיל, כפי שהובהר במכתבי שבסימוכין.

בברכה,
אביחי מנדלבליט
אביחי מנדלבליט

העתק:
מזכיר הממשלה
נציב שירות המדינה
המשנים ליועץ המשפטי לממשלה
היועצת המשפטית למשרד המשפטים